

Școlile românești din Grecia și cele elene din România în perioada 1918-1946

MARIA PETRE

Tratatele de pace, care au stat la baza noii ordini mondiale, după primul război mondial, și pentru țările din sud-estul Europei, asigurau, teoretic, libera dezvoltare a minorităților etnice în ceea ce privește limba, școala și religia lor națională. Politica școlară a României și a Greciei privind minoritatea greacă și, respectiv, aromână s-a bazat pe Tratatul de Pace de la Sèvres. Hotărâtor a fost, însă, consensul tacit dintre cele două state privind funcționarea, pe bază de reciprocitate, a unui învățământ național în fiecare dintre cele două țări.

Numeric, minoritatea aromână din Grecia era apreciată, în 1919, de Consiliul național al românilor din Pind, la 130.000 în regiunea Pindului, 104.000 în Veria-Meglenia, 84.000 în Tesalia, deci un total de 318.000¹. Recensământul oficial din Grecia, din anul 1928, înregistra cifra de 19.703 aromâni, iar diplomatul Vasile Stoica, în anul 1941, avansa cifra de 160.000². Ministerul de Externe al României aprecia într-un studiu din 1945, pe baza unor estimări făcute de cercetători particulari, că în Grecia trăiau 240.000 de aromâni și aproape 6.000 de megleni³. În studiul realizat în anul 1941, Vasile Stoica remarcă: „Trebuie să recunoaștem că în privința școlilor și bisericilor, grecii au fost cu mult mai înțelegători și mai toleranți (...). Din cele 46 de școli primare și 3 școli secundare din 1912, astăzi funcționează 26 de școli primare și 4 școli secundare”⁴. Școlile române din Grecia, în perioada interbelică, „(...)n-au fost nici școli de stat, nici școli întreținute de populația română respectivă, ambele cazuri prevăzute de regimul minoritar al tratatelor de pace, ci de statul român, prin îngăduința tacită a statului elen. Fără concursul financiar al statului român, școlile românești ar dispărea, fiindcă populația nevoiașă nu ar putea întreține școlile”, aprecia, în anul 1941, August Caliani, directorul Direcției Învățământului Particular din România⁵.

Programa analitică a tuturor acestor școli era cea oficială din România, căreia i se adăugau materiile de studiu naționale elene (limba, istoria și geografia

¹ *Români de la sud de Dunăre. Documente*, București, Arhivele Naționale ale României, 1997, p.38.

² D.A.N.I.C., fond *Vasile Stoica*, dosar I/158, f. 309.

³ *Români de la sud de Dunăre. Documente*, p. 39.

⁴ D.A.N.I.C., fond *Vasile Stoica*, dosar I/158, f.14.

⁵ D.A.N.I.C., fond *Ministerul Instrucțiunii Publice*, dosar 1444/1941, f. 5.

Greciei). Forma de administrare a școlilor românești din Grecia a suferit mai multe transformări. Astfel, în anul 1923, Ministerul a înființat, pe lângă Administrația Școalelor și Bisericilor române din Grecia, un Consiliu Administrativ Permanent, compus din reprezentanți ai corpului didactic din învățământul primar și secundar, ai comunităților române și un preot, ce urma, printr-o Comisie de Disciplină, să se pronunțe asupra sarcinilor aplicate în caz de încălcare a disciplinei⁶. Năstase Hâciu, profesor la Școala de Comerț a României, din Salonic, era numit, în martie 1924, administrator al școlilor și bisericilor românești din Grecia, calitate în care va rămâne până în octombrie 1926, când Administrația era înlocuită cu comitete școlare locale, iar controlul exercitat până atunci de revizorii școlari era înlocuit cu cel al directorului celei mai înalte școli din circumscripția respectivă sau cu o persoană delegată de minister. Legațiile și consulatele României în Grecia coordonau activitatea acestor comitete și gestionau fondurile ordonanțate întreținerii școlilor românești⁷. În total, în Grecia, în anul 1925, pentru 38 de școli românești, cu 1.333 de elevi și 75 de învățători, statul român a alocat 4.422.666 de lei, pentru salariile cadrelor didactice și pentru plata chiriiilor⁸. Menționez că din cele 38 de școli, 16 aveau localuri proprii, 17 localuri închiriate și cinci erau colibe pentru cursurile de vară ale aromânilor transhumanți. Despre greutățile pricinuite procesului de învățământ amintea P. Nicorescu într-un raport din anul 1925. El semnala politica dusă de autoritățile grecești, care deschiseseră în fiecare localitate cu majoritate românească câte o școală grecească, „(...) într-un local întotdeauna mai bun și cu personal didactic bine pregătit și remunerat superior, ceea ce îi dă un prestigiu mai mare și putința unui trai mai omenesc”. Jandarmii făceau greutăți celor care își dădeau copiii la școlile românești, iar primarii și consilierii din comunele românești erau numiți dintre grecomanii, care „(...) de regulă, sunt cei mai mari împilatori ai aromânilor naționaliști”⁹. Documentele menționează, de asemenea, răpirea unor localuri de școli românești de către autoritățile grecești în comunele Liumnița și Oșani¹⁰.

În anul 1925, autoritățile școlare grecești introduc măsuri de control asupra școlilor românești, cerându-le acestora autorizație de funcționare, prezentarea programei analitice și pregătirea didactică a personalului, dreptul de inspecție al revizorilor greci și plata taxelor școlare de către elevi; se sugera ca personalul

⁶ *Ibidem*, dosar 768/1922, f. 93-94.

⁷ *Ibidem*, dosar 712/1926, f. 309.

⁸ *Ibidem*, dosar 741/1925, f. 34.

⁹ *Ibidem*, dosar 712/1926, f. 69-71.

¹⁰ *Ibidem*, dosar 741/1925, f. 205-206.

didactic să fie de cetățenie greacă, iar limba greacă, geografia și istoria Greciei să fie predate de profesori greci.

Referatul Ministerului Instrucțiunii Publice din România cerea administratorului Năstase Hâciu „(...) a se face cunoscut Ministerului de Instrucție al Greciei că orice amestec al organelor școlare grecești în funcționarea școlilor noastre, înainte ca această chestiune să fie cercetată și rezolvată de cele două guverne, atrage după sine închiderea școlilor din țară și menținerea acestei măsuri până la elucidarea chestiunii”¹¹.

În România, în aceeași perioadă, funcționau 12 școli elene: 10 școli primare (câte două în București, Galați, Brăila și Constanța și câte una în Bazargic și Sulina) și două școli secundare (în Galați și București). Ele fuseseră înființate de comunitățile elene din orașele amintite și existau încă din secolul al XIX-lea. În decembrie 1925, este dată Legea asupra învățământului particular din România, prin care se stabileau condițiile în care se puteau înființa școli particulare, numai de către cetățeni români: fie individual, fie constituiți în societăți culturale sau religioase recunoscute ca persoane juridice. Pentru copiii cetățenilor străini se puteau înființa școli de către comunitățile respective, recunoscute de stat, în care, însă, nu puteau fi primiți decât copii ai căror părinți aparțineau comunității care înființase școala. Din această categorie făceau parte și școlile elene din România. Autorizația de funcționare era obținută de la Ministerul Instrucțiunii Publice, care avea drept de supraveghere și control. Școlile de copii mici și școlile primare particulare nu puteau funcționa decât cu programa statului român, iar școlile secundare puteau avea programe proprii.

Pentru obținerea autorizației, susținătorii școlilor, respectiv comunitățile grecești, înaintau Ministerului Instrucțiunii Publice, prin inspectoratele regionale respective, câte o cerere, însoțită de programa de studiu, limba de predare, lista manualelor folosite, schița școlii, mobilierul și materialul didactic, dovada că posedă fonduri pentru salariul personalului didactic cel puțin pentru un an, lista personalului didactic și administrativ, împreună cu actele care să dovedească îndeplinirea condițiilor de funcționare. Observăm că aceleași condiții erau solicitate și de statul grec școlilor românești din această țară exact în același an, 1925.

Spre deosebire de școlile românești din Grecia, care erau în număr de 38, dar pentru o populație de aproximativ 160.000 de aromâni, și care erau finanțate direct de statul român, școlile grecești din România, în număr de 12, deserveau locuitorii de cetățenie greacă stabiliți în România, în număr mult mai mic, și erau întreținute de comunitățile grecești din orașele respective. Limba de predare în aceste școli era limba greacă, cu excepția materiilor: limba română, istoria

¹¹ *Ibidem*, f. 183-184.

românilor și geografia României; acestea, conform legii, nu puteau fi predate decât de profesori calificați care cunoșteau limba română¹².

Din documente rezultă că Școala Comunității elene din București era condusă, în anul 1918, de directorul Platon Iliadi și avea 140 de elevi¹³, iar Comunitatea elenă din Galați avea o școală de fete cu 85 de eleve și o școală de băieți cu 88 de elevi¹⁴. În anul 1920, Comunitatea elenă din Constanța avea o școală de fete cu clasele I-V (137 de eleve) și o școală de băieți cu autorizație pentru 180 de elevi, dar avea înscriși 213¹⁵. În același an, Comunitatea elenă din Brăila avea o școală de băieți cu 200 de elevi și o școală de fete cu 176 de eleve¹⁶. În anul 1922, funcționau în București o școală elenă de băieți, cu clasele I-VIII și 97 de elevi, și o școală elenă de fete, condusă de Veneția Cotta, cu clasele I-VI și 78 de eleve.

Cele două școli ale Comunității elene din Constanța au înscris, în afara copiilor unor cetățeni supuși greci, și copii de origine greacă dar având cetățenia română, cu două secțiuni: pentru învățământ de stat și pentru învățământ particular. În anul 1924, Ministerul Instrucțiunii Publice admite încheierea anului școlar 1923-1924 în această formulă, dar pune în vedere conducerea școlilor ca pentru anul școlar 1924-1925 să se respecte legea¹⁷. În anul didactic 1927-1928, conducerea școlii Comunității elene din Sulina înștiința Inspectoratul Regional Școlar că „elevii școlii noastre sunt fii de supuși greci și nu putem să-i amendăm pe părinții care nu-și lasă copiii la școală (...)”¹⁸.

În august 1931, se încheie Convenția de Comerț și Navigație între România și Grecia, completată cu Protocolul relativ la bisericile și școlile grecești din România. Prin acesta, bisericile grecești care funcționau în acel an în România erau considerate definitiv ca persoane juridice și continuau să funcționeze „ca și școlile care depind de ele conformându-se legilor și regulamentului Regatului României”. Li se interzicea să dobândească bunuri rurale, iar școlile grecești care funcționau pe lângă ele, „ai căror directori, supuși greci, sunt numiți de către comunitățile respective, vor avea libertatea de a stabili propriile lor programe”¹⁹ și puteau angaja profesori fie de naționalitate greacă, fie de naționalitate română. Ele nu puteau fi frecventate decât de copiii cetățenilor greci. În protocol erau menționate următoarele școli elene din România care funcționau pe lângă biserici

¹² C. Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XI-XII (1922-1926), p. 585.

¹³ D.A.N.I.C.. fond *Ministerul Instrucțiunii Publice*, dosar 133a/1918, f. 40.

¹⁴ *Ibidem*, f. 203.

¹⁵ *Ibidem*, dosar 167/1920, f. 17, 67.

¹⁶ *Ibidem*, dosar 166/1920, f. 85, 105.

¹⁷ *Ibidem*, dosar 612/1924, f. 43, 67

¹⁸ *Ibidem*, dosar 726/1928, f. 108.

¹⁹ „Monitorul Oficial”, nr.203, 1 sept. 1931, p. 7310-7311.

și aveau imobile proprii: în Brăila, o școală de fete în str. Filipescu și o școală de băieți în str. Pietrei, autorizată din 1895; în Galați, o școală de fete și o școală de băieți în str. Foti; în Calafat, o școală în str. Unirea; în Constanța, o școală de fete și o școală de băieți în str. Mircea cel Mare; în Tulcea, o școală de fete și o școală de băieți în imobilul din str. Bunavestire și Fântânei; în Sulina, o școală de fete în str. Victoriei și o școală de băieți în str. Sf. Nicolae, care funcționau din anul 1888; în Bazargic, o școală în str. Chora²⁰. Menționăm că nu am găsit documente despre funcționarea unei școli elene în Calafat și că școlile elene din București sunt menționate în preambulul protocolului.

Din procesele-verbale de inspecție rezultă că starea localurilor de școală era bună, că aceste școli aveau material didactic și mobilier, iar profesorii care predau limba română, istoria românilor și geografia României erau bine pregătiți și elevii își însușiseră corespunzător cunoștințele. Toate cheltuielile erau suportate de comunitățile elene din orașele respective, din taxe și serbări școlare, cotizații ale membrilor, baluri etc.²¹. Între conducerile comunităților elene și personalul didactic al acestor școli se încheiau contracte pe o perioadă de un an, în care erau specificate salariul, cuprins între 48.000 și 72.000 de lei, precum și alte sume pentru chirii, combustibil etc.²². Alături de școlile primare elene existau și două școli secundare în București și Galați. Liceul Comunității elene din Galați avea 60 de elevi, era condus, în 1933, de Alexandru Coliletis și avea autorizație din anul 1896, iar personalul didactic era de cetățenie greacă: N. Papageorgiu, Nicandru Pinatzis, Argentina Claudatu, Ioan Andreadis, Gheorghe Pavlidis, Strati Panjotu²³. În anul 1941, avea 112 elevi²⁴. Liceul elen din București, din strada Austrului nr.33, avea 37 de elevi în anul 1935 și era condus de directorul Gheorghe Ioannu²⁵. În anul școlar 1940-1941, directorul liceului era Athanasie Chiotellis, iar profesori: Dimitrie Iconomis, George Dimas, Evanghelos Papageorghiu, Emmanuel Kardelis, Nicolae Theodoridis, Dimitrie Krasulis, Vasilios Vasiloyanis, Ștefanos Ditsas²⁶.

În perioada interbelică, în Grecia au funcționat patru școli secundare în care învățau copiii populației aromâne: un liceu comercial de băieți și un gimnaziu de fete la Salonic, un liceu la Grebena și un gimnaziu la Ianina. Pe lângă ele funcționa câte un internat. Programa analitică era cea oficială din România, la care se adăugau limba greacă, istoria și geografia Greciei. Rapoartele adresate

²⁰ *Ibidem*.

²¹ D.A.N.I.C., fond *Ministerul Instrucțiunii Publice*, dosar 635/1932, f. 126.

²² *Ibidem*, dosar 707/1931, f.5, 7, 70, 78, 92, 95, 97, 100, 103, 105.

²³ *Ibidem*, dosar 822/1933, f. 129-130.

²⁴ *Ibidem*, dosar 1420/1941, f. 102.

²⁵ *Ibidem*, dosar 829/1936, f. 267-269.

²⁶ *Ibidem*, dosar 1285/1940, f. 5.

Ministerului Instrucțiunii Publice de către directorii celor patru școli secundare reflectă problemele cu care acestea se confruntau: insuficiența fondurilor financiare, lipsa materialului didactic, fluctuația personalului, scăderea numărului de elevi în urma migrației în țară, conflictele dintre cadrele didactice, incorecta administrare a fondurilor alocate internatelor etc. Înființat în anul 1900, liceul comercial din Salonic era frecventat, în anul 1930, de 238 de elevi și finanțat cu 9.473.700 lei²⁷.

În ceea ce privește gimnaziul din Ianina, Ministerul Instrucțiunii Publice a intenționat, în anii 1922-1924, să-l mute la Grebena. Numeroase memorii ale comunității aromâne din Ianina și din comunele apropiate subliniau că această măsură „(...)ar atrage după sine distrugerea cauzei noastre naționale în Epir (...)”²⁸. În cele din urmă, gimnaziul din Ianina este menținut, deși numărul elevilor era mic: 38 în anul 1923 și 20 în anul 1924.

Gimnaziul din Grebena a fost înființat în anul 1924 și condus, pentru început, de directorul M. Samarineanu²⁹. Desfășurând o activitate nesatisfăcătoare, acesta este înlocuit, în anul următor, cu Z. Popa Tănase³⁰. În anul 1932, gimnaziul din Grebena este transformat în liceu de băieți. În anul școlar 1939-1940, statul român a plătit 4.908.700 lei pentru salariile celor 54 de profesori de la cele patru școli secundare din Grecia, care erau frecventate de 477 de elevi³¹.

Declanșarea celui d-al doilea război mondial și ocuparea Greciei, mai întâi de trupe italiene și apoi de cele germane, au influențat negativ funcționarea școlilor românești din această țară. În anul școlar 1940-1941, acestea au fost închise. Redeschise în toamna anului 1941, ele au funcționat în condiții grele datorită lipsei alimentelor, inflației și rechiziționării localurilor de școală de către trupele de ocupație. Într-un raport al însărcinatului cu afaceri al Legației Române la Atena, Radu Arion, din decembrie 1941, se arăta că localurile de școli și internate din Ianina și Grebena fuseseră evacuate de trupele italiene, o parte a mobilierului a fost distrus, iar clădirile au suferit stricăciuni. Radu Arion solicita aprovizionarea cu alimente și combustibil a școlilor și a personalului didactic român din Grecia, dar și a „(...) populației noastre aromâne înfometate. Acum situația a devenit disperată. Mizeria este oribilă. Lumea moare de foame. (...) Alimente nu sunt. Rar se găsesc, la prețuri extraordinare, de necrezut. Trebuie să trăiești aici pentru a-ți da seama de tragedia mare în care se zbate toată lumea (...). Adaug că venirea din țară a alimentelor, pentru școlile noastre, cel puțin, dacă nu se poate pentru toată populația aromânească, ar face aici o impresie

²⁷ *Ibidem*, dosar 743/1930, f. 7, 134.

²⁸ *Ibidem*, dosar 768/1922, f. 18.

²⁹ *Ibidem*, dosar 758/1924, f. 100.

³⁰ *Ibidem*, dosar 741/1925, f. 12.

³¹ *Ibidem*, dosar 1444/1941, f. 6.

extraordinară asupra sufletului și cugetului tuturor aromânilor, învederând încă o dată dorința țării noastre de a-i ajuta”³².

Guvernul român a elaborat, în februarie 1942, cadrul legal de aprovizionare cu alimente a internatelor, școlilor secundare aromânești din Grecia și a personalului didactic și administrativ. N-au fost uitate nici comunitățile aromânești din Grecia și nici chiar populația greacă, acestea primind ajutoare din partea statului român. Legea nr.111, din februarie 1942, stabilea ca produsele destinate acestora să fie trimise prin Institutul Național al Cooperăției și distribuite prin Societatea de Cultură Macedo-Română³³. La 11 octombrie 1942, a fost înființată Comisia de îndrumare a activității școlilor și bisericilor din Macedonia, cu reședința la Salonic, compusă din inspectorul David Blidaru, administratorul Gheorghe Papagheorghe și dr. C. Dan³⁴. Inspectorul David Blidaru raporta ministerului, în martie 1943, faptul că, datorită atacurilor partizanilor, în zonele Larisa și Grebena au căzut victime 12 români, iar clădirea școlii primare românești din Vlaho-Clisura a fost arsă³⁵. În aceeași lună, autoritățile militare italiene au evacuat întreaga populație românească din Grebena și o dată cu ea profesorii și elevii liceului și ai școlii primare române din localitate. Aceștia s-au refugiat la Salonic și au continuat cursurile, după-amiază, în localul liceului comercial român³⁶.

În octombrie 1943 și în iunie 1944, au fost bombardate și arse, parțial sau total, aproximativ 17 comune aromânești din Grecia. Cu toate acestea, la sfârșitul lunii mai 1944, când au fost suspendate cursurile școlilor secundare românești, opt absolvenți ai liceului comercial din Salonic și 10 absolvenți ai liceului din Grebena, refugiat la Salonic, au luat examenul de bacalaureat. Inspectorul David Blidaru aprecia: „Singura noastră afirmare rodnică și demnă din acest an școlar a fost funcționarea școlilor, care a simbolizat voința noastră cinstită de a ne apăra poziția națională și culturală din această parte a Balcanilor. (...) Majoritatea corpului nostru didactic (...) s-a dovedit a fi la înălțimea misiunii încredințate de Ministerul Culturii Naționale. Acest succes a fost cu atât mai demn de laudă, cu cât greutatea materiale întâmpinate au fost foarte mari. Școlile grecești (...) s-au deschis și închis în repetate rânduri, iar cele din zonele periclitare nu au funcționat deloc, în contrast cu abnegația și curajul majorității corpului nostru didactic, care nu și-a părăsit posturile. Multe școli românești au funcționat tot atât de normal ca în vremurile de pace, iar serbările de sfârșit de an de la Salonic și Ianina au fost unicele manifestări culturale și școlare din Grecia în aceste vremuri de restriște și confuzie. Prin aceste succese cred că sacrificiile făcute de statul român nu au

³² *Ibidem*, dosar 1444/1941, f. 210-214.

³³ *Ibidem*, dosar 1727/1942, f. 111-112.

³⁴ *Ibidem*, dosar 1728/1942, f.92.

³⁵ *Ibidem*, dosar 2440/1943, f. 148-154.

³⁶ *Ibidem*, f. 239.

fost zadarnice, iar înțelegerea și sprijinul Ministerului Culturii Naționale va sluji drept pildă pentru orice persoană de omenie, în viitor”³⁷.

Din raportul profesorului Caius Jinga, din iulie 1945, aflăm că în timpul bombardamentelor din august 1944 de la Salonic „(...) toate școlile române din acest oraș și majoritatea locuințelor profesorilor care se aflau în apropierea instalațiilor militare au fost distruse. Ce n-a fost distrus atunci a fost devastat ulterior de anțași. Averele școlilor poate fi considerată pierdută (...). Se știe că mulți din profesorii localnici de la Salonic și Grebena au fost arestați de autoritățile grecești, suferind chiar maltratări. Situația lor este cu totul nesigură. (...) Venirea lor în țară ar fi o salvare”³⁸. Statul român, deși într-o situație deosebit de grea, nu-i uită nici acum pe acești apostoli ai școlilor românești din Grecia și emite o ordonanță, pentru suma de 15.472.257 lei, pentru salariile și pensiile restante pe perioada 1 septembrie 1944-31 martie 1945, și pentru 18.505.300 lei pentru perioada 1 aprilie-31 decembrie 1945³⁹.

În timpul celui de-al doilea război mondial, școlile elene din România și-au desfășurat activitatea în mod normal. Procesele-verbale de inspecție relevă buna pregătire a elevilor pentru limba română și o frecvență bună: 128 de elevi de la școlile elene din Brăila⁴⁰, 112 elevi la liceul elen din Galați, al cărui local suferise însă mari stricăciuni în timpul cutremurului din 1940⁴¹, iar în timpul ocupării localului de armata sovietică au fost distruse arhiva și materialul didactic⁴². Autoritățile române nu au stânjenit cu nimic funcționarea acestor școli, iar inspectorii constatau numai îndeplinirea obligațiilor revenite prin Legea învățământului particular și protocolul româno-grec din anul 1931.

Statul grec, însă, la 21 februarie 1946, a închis toate școlile și bisericile românești din această țară. Profesorii și preoții care aveau cetățenia română au fost expulzați. N-a mai rămas în Grecia decât personalul didactic local. Într-o notă a ministrului Educației și Învățământului, Ștefan Voitec, din 23 martie 1946, adresată ministrului Afacerilor Externe, Gheorghe Tătărescu, se arată că România a respectat acordul încheiat cu statul elen, că „școlile grecești din România, atât în timpul războiului, cât și în prezent, au fost și sunt libere să funcționeze fără nici o îngrădire ca și înainte de război” și cerea să se protesteze pe cale diplomatică pe lângă guvernul elen, „iar guvernul român ar regreta dacă ar fi pus în situația de a lua măsuri similare față de școlile și profesorii de supușenie greacă din România”⁴³. Deși relațiile diplomatice între România și Grecia au fost reluate, școlile românești din Grecia au rămas închise, iar cele din România la fel.

³⁷ *Ibidem*, dosar 1518/1944, f. 41-46.

³⁸ *Ibidem*, dosar 4337/1945, f. 12-14.

³⁹ *Ibidem*, f. 81-87.

⁴⁰ *Ibidem*, dosar 1396/1941, f. 224-225.

⁴¹ *Ibidem*, dosar 1420/1941, f. 102.

⁴² *Ibidem*, dosar 4332/1945, f. 186.

⁴³ *Românii de la sud de Dunăre. Documente*, p. 343-344.

S-a întâmplat ceea ce prevedea, în 1941, diplomatul român Vasile Stoica: „Din tot ce se petrece cu românii macedoneni în statele balcanice rezultă însă un fapt incontestabil: ei se deznaționalizează și numărul lor este în continuă scădere. Rezistența pe care o fac în unele insule va întârzia acest proces, dar nu-l va opri”⁴⁴.

În prezent, statisticile oficiale grecești nu-i mai înregistrează pe români, considerându-i „greci vlahofoni”, iar în România, minoritatea greacă, însemnând, la recensământul din 1992, 3.897 de persoane, avea la Tulcea o grupă de 11 elevi care studiau în limba elenă și la Constanța o grupă de 25 de copii⁴⁵.

Dacă timp de 28 de ani au putut funcționa școli ale comunităților elene în România și școli românești pentru minoritatea aromână în Grecia, nu vedem de ce astăzi, când legislația internațională privind conservarea particularităților lingvistice și culturale este superioară celei interbelice, acestea nu ar putea fi redeschise, contribuind la strângerea relațiilor dintre cele două țări.

⁴⁴ D.A.N.I.C., fond Vasile Stoica, dosar I/158, f. 8.

⁴⁵ *Învățământul cu predare în limbile minorităților naționale din România, în anul școlar 1994-1995*, București, Guvernul României-Consiliul pentru Minoritățile Naționale, 1995, p.13.